

Toll, tinta, könyv

Harmati János képriortja

Ha meghalunk, tárgyak maradnak utánunk.

Megmaradnak a ruháink, megmarad az óránk, a tollunk, a gyűrűnk. Ezekkel a tárgyakkal a környezetünk nemigen tud mit kezdeni, a ruháink nem jők másoknak, az óránk már kopott: egy darabig őrizgetik a holmijainkat, aztán kidobják őket, legfeljebb csak valami apróságot tartanak meg emlékébe, ami ott porosodik majd valamelyik fiókban, néhány év múlva veszi kézbe véletlenül valaki, töpreng egy kicsit, aztán azt mondja: jé, hát ez az övé volt, és az arcán megjelenik egy kis fintor.

Ha meghalunk, kiderül, a tárgyainknak nem az volt a legfőbb funkciójuk, hogy azok, amik, a kabátunknak nem a kabátság, az óránknak nem az óraság volt a lényege, hanem az, hogy hozzánk tartoztak. A tárgyaink a hozzánk való viszonyunkban léteznek csupán.

Mégsem árulnak el rólunk sokat.

Ezek itt Krúdy Gyula tárgyai. Itt a sétatálcája, amelyet mindig magával vitt az útjaira, itt a nyakkendője, itt van kedves könyve, az Anyégin Eugen, itt a tolla, az asztala. Ezek egy otthon tárgyai, egy kedves és szelíd ember holmijai. De Krúdy Gyulának igazából sosem volt otthona, kedvessége és szelidsége mögött pedig kínok és szenvedések rejlettek. „Ha én leírnám, hogy mit éltem és éreztem és körülöttem éreztek: talán egy toronyba zárnának.” Leírta persze, mert ha az ember ír, a legfájóbbat és a legszégyenletesebbet is le akarja írni, mert az a lényeg: leírta regényben, az egyik legkeserűbb irodalmi műben, az Asszonyosságok díjában, és leírta levélben is: „Nem félek attól, hogy meghalok — vallotta Zsuzsának. — Csak arra kérem, hogy bocsásson meg nekem. Higgye el, hogy néha elhagy az ész és zavarosan és önkívületben cselek-

szem. Tegnap tébolyodott voltam.”

Kellékek is a tárgyak, eszközei az önbecsapásnak. Egy elegáns kalap, egy elegáns kabát: mi adunk magunkra, jól öltözünk, nincs nekünk semmi bajunk; egy sétatálcá: mi kellemeesen sétálgatunk.

De a toll nem kellék. A tinta, a könyv sem.

A munka, az írás igazából nem kompenzáció, hanem lehetőség; lehetőség a zavarosság és az önkívület legyőzésére. Végiggondolni és elrendezni — ez az írás. A feladatunk az, hogy: legyünk, vagy legalábbis megpróbáljunk lenni, túllépni a tegnapi, a tegnapelőtti tébolyon, megvalósítani mindazt, amire legjobb képességeink szerint lehetőségünk van.

Krúdy Gyula rengeteget írt.
Maradt utána könyv, rengeteg.
Meg tinta.
Meg toll.

D. Magyar Imre